

проходження дітьми двічі на рік 21-денного курсу медичної реабілітації, відділення паліативної допомоги, виїзна паліативна служба, відділення раннього втручання. Ця краща практика береться до уваги в ході створення планів трансформації інтернатних закладів, що спеціалізуються на здійсненні догляду і виховання таких дітей.

Плани трансформації погоджуються на засіданні міжвідомчої робочої групи і затверджуються на регіональному рівні. Далі має здійснюватися їх поетапна реалізація з урахуванням визначених ризиків та індикаторів виконання завдань, проводиться робота з персоналом, яка передбачає необхідне навчання, додатковий підбір персоналу, за потреби сприяння у працевлаштуванні вивільнених працівників закладів.

Реформування системи інституційного догляду та виховання дітей це складаний і комплексний процес, який передбачає передусім ґрунтовну підготовчу роботу, ретельне вивчення стану закладів, потреб дітей і сімей, ресурсів громади, орієнтацію на розвиток необхідних послуг, чітку міжвідомчу взаємодію відповідальних органів і служб, а також врахування кращих закордонних та українських практик здійснення змін.

Список використаних джерел:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу». № 526-р. (2017).
2. Розпорядження голови Чернігівської обласної державної адміністрації «Про затвердження регіонального плану реформування системи інституційного догляду та виховання дітей в Чернігівській області на 2019-2026 роки». №8. (2019).
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Примірного положення про центр соціальної підтримки дітей та сімей». № 834. (2016).
4. Рекомендації щодо складання планів трансформації закладів інституційного догляду та виховання дітей Міністерства соціальної політики України: додаток до листів №24322/0/2-17/37, №7832/0/2-18/37. (2018).

Зборовська І. В., студентка 4 курсу
кафедри Школа соціальної роботи,
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
jaryna.zboriv@gmail.com

Науковий керівник: **Дума Л. П.**, магістр соціальної роботи,
старший викладач кафедри Школа соціальної роботи,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
lduma@ukma.edu.ua

ПРИНЦИПИ ДОГЛЯДУ ЗА ЛЮДЬМИ, ЩО ЖИВУТЬ З ДЕМЕНЦІЄЮ

Згідно з Державним стандартом догляду вдома (2013), ця послуга спрямована на створення умов забезпечення життєдіяльності осіб, які частково або повністю втратили чи не

набули здатності до самообслуговування. Вона визначається як комплекс заходів, що здійснюються за місцем проживання отримувача послуги. Догляд вдома регулюється такими принципами:

- Доступність послуги,
- Незалежність отримувача,
- Захист та безпека отримувача,
- Конфіденційність інформації.

Догляд за людьми з деменцією у міжнародній практиці називають орієнтованим на особистість. Уперше це визначення застосував Tom Kitwood, наголошуючи на важливості «надання голосу» людям, що живуть з деменцією, та створення систем догляду, що сприяють встановленню глибоких та емпатійних стосунків між надавачем та отримувачем послуги. На сьогодні ключовими принципами догляду вважаються пізнання людини і повага до неї, інтерпретація поведінки з її точки зору, сприяння продовженню самоусвідомлення та нормальності, створення дружнього середовища за місцем перебування людини (Wang, et al. 2019).

У рамках орієнтованого на особистість догляду та базуючись на поглядах Kitwood, Dawn Brooker запропонував рамкову структуру послуги, що складається з чотирьох принципів, VIPS (value, individuals, perspective, social environment). Brooker розділяє принцип пізнання і поваги на принцип цінності особистості, що полягає у забезпеченні прав і свобод як отримувача, так і надавача послуг, та принцип індивідуального підходу, що визнає унікальність людини (Edwards, 2016).

Спробою введення зазначених принципів у практичну діяльність було дослідження S. A. Passalacqua та J. Harwood, які проводили тренінгові сесії з комунікаційних навичок на основі VIPS з парапрофесіоналами соціальної роботи США. Порівняння даних анкетувань до інтервенції та через півроку по її завершенні продемонструвало підвищення емпатії та зменшення деперсоналізації працівників. Так, комунікаційні навички можна вважати інструментом реалізації принципів догляду (Passalacqua, Harwood, 2012).

Зважаючи на специфіку надання послуг людям, що живуть з деменцією, та важливість дотримання принципу продовження самоусвідомлення і нормальності, у індивідуальній та груповій роботі починають використовуватися принципи роботи з клієнтами, запропоновані Марією Монтесорі. Так, в Австралії було застосовано інтервенцію позитивної інтерактивної взаємодії (PIE) у рамках догляду, яка показала позитивні результати для отримувачів та надавачів послуг. В інтервенцію були закладені такі принципи Монтесорі: розбиття завдань, негайний зворотній зв'язок, повторення та послідовність, особистісна та змістовна діяльність (Booth et al., 2018).

Зважаючи на результати вищезазначених досліджень, застосування принципів догляду з фокусом на особистість мають позитивний вплив на якість послуги, і їх імплементація через комунікаційні навички має бути складовою підготовки працівників до здійснення догляду за людьми, що живуть з деменцією.

Список використаних джерел:

1. Booth, S., Zizzo, G., Robertson, J., & Goodwin Smith, I. (2018). Positive Interactive Engagement (PIE): A pilot qualitative case study evaluation of a person-centred dementia care programme based on Montessori principles. *Dementia*, 1471301218792144.
2. Edwards, M. (2016). *Dawn Brooker and Isabelle Latham, Person-Centred Dementia Care: Making Services Better with the VIPS Framework*, 2nd edn. London: Jessica Kingsley, 224
3. Passalacqua, S. A., & Harwood, J. (2012). VIPS communication skills training for paraprofessional dementia caregivers: an intervention to increase person-centered dementia care. *Clinical Gerontologist*, 35(5), 425-445.
4. Wang, J., Wu, B., Bowers, B. J., Lepore, M. J., Ding, D., McConnell, E. S., & Corazzini, K. N. (2019). *Person-centered dementia care in China: A bilingual literature review. Gerontology and Geriatric Medicine*, 5, 2333721419844349.
5. Про затвердження Державного стандарту догляду вдома. № 760 розд. VII ст. 7.1. – 7.4. (2013). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13>

Кабаченко Н.В., канд. філос. наук, доцент,
кафедра Школа соціальної роботи,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
kabachenko@ukma.edu.ua

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРОМАДАХ

Одним із актуальних напрямів сучасної політики України є соціальне забезпечення та підтримка осіб, які перебувають в складних життєвих обставинах. Надання соціальних послуг таким людям, захист їх прав та законних інтересів є важливим для реалізації цієї політики. Разом з тим, в умовах децентралізації влади об'єднана територіальна громада уповноважена організувати та забезпечити надання соціальних послуг населенню, що проживає у громаді, як того вимагає Закон України «Про соціальні послуги» (2019). Надання соціальних послуг залежить від можливостей наявної мережі установ та закладів комунальної власності, що надають соціальні послуги, але брак ресурсів призводить до неможливості повністю задовольняти потреби осіб, які проживають в об'єднаній територіальній громаді.

На практиці переважна більшість ОТГ не має ні необхідних структур, ні ресурсів (як фінансових, так і людських), ні досвіду розвитку соціальних послуг. Очевидно, що першими кроками в процесі створення та надання соціальних послуг на рівні громади має бути